

Slavenski dom

Ste. 283

V Ljubljani, v petek, 11. decembra 1936

Leto 1.

Edvard VIII. odstopil - Anglija dobi danes novega kralja

London, 11. dec. o. Že ves včerajšnji dan je bilo jasno, kako se je odločil kralj Edvard VIII. in ni bilo nobenega dvoma več, da bo odstopil. London in z njim vsa Anglija je pričakoval formalno odločitev ob 5 popoldne, ko je bila sklicana seja angleške zbornice, kjer je ministrski predsednik Baldwin napovedal svojo izjavo o končni rešitvi krize. Po mestu je vladalo ogromno zanimanje in je bil ves London na nogah. Deset in deset tisoč ljudi so se gnetli pred zbornico, in še zmeraj demonstrirali z napisi in s pesmimi za kralja proti vladi.

Takoj v začetku seje v poslanski zbornici je predsednik prebral kraljevo spomenico.

Slovo Edvarda VIII.

Poslovilno pismo in listina o odpovedi se glasi:

»Po dolgem in skrbnem premišljevanju sem se odločil, da se odpovem prestolu, na katerem sem nasledil svojega očeta. In s tem vam sporočam ta svoj končnovečerni in nepreklicni sklep, ki sem ga storil obnemem z razlogi, ki so me vodili do tega sklepa. Mislim, da smem upati, da bom našel razumevanje pri svojih narodih za odločitev, ki sem jo sprejel in za razloge, ki so me do tega sklepa dovedli. Nočem pri tej priliki razlagati svoja osebnostna čustva. Toda rad bi poudaril, naj vsi pomislijo, da je breme, ki je težko ležalo na mojih ramenih kot vladarja, tako težko, da ga je mogoče nositi samo v okoliščinah, ki so različne od onih, v katerih se sedaj nahajam. Mislim, da na noben način nisem zanemarjal svoje dolžnosti, ki je ležala na meni, ko sem stal v prvih vrstah javnega zanimanja, če sedaj izjavljam, da se sedaj popolnoma zavedam, da odslej ne morem več izpolnjevati to svojo težko dolžnost s toliko učinkovitostjo, kot bi bilo potrebno in kot bi tudi mene osebno zadovoljilo. Zaradi tega sem davi podpisal listino, s katerimi se odpovedujem prestolu in ki se glasi:

»Jaz Edvard VIII., kralj Velike Britanije, Škotske in severne Irske ter vseh britanskih dominionov onstran morja ter cesar Indije s tem izjavljam svojo nepreklicno voljo, da se odpovem prestolu za se in za vse moje potomce in izražam željo, da naj bi ta listina o moji odpovedi postala takoj veljavna. V dokaz za to sem s svojo lastno roko dne 10. decembra 1936 v prisotnosti priči, ki so se na listini podpisale, s svojo lastno roko zapisal svoj podpis: Eduard VIII. R. I.

Vojvoda Yorški - novi kralj

Moj podpis te listine so kot priče videli moji trije bratje, vojvoda Yorški, vojvoda Gloucesterski in vojvoda Kentški. Globoko cenim duh in čustva, s katerimi so razni činitelji name vplivali, da naj svoj sklep spremenim. Toda predno sem prišel do svojega sklepa, sem vse natančno premislil. Moj sklep je storjen. Vrh tega pa bi moj narodom, ki sem jim še kot waleški princ in pozneje kot kralj hotel služiti in ki jim od srca želim srečo in blagostanje v bodočnosti, iz nadaljnjega zavlačevanja to stvari nastale velike škode. Sedaj se poslavljam od svojih narodov z globokim upanjem, da je pot, ki sem jo smatral za pravilno, da ga bodo tudi v polni meri izkazovali mojim naslednikom. Zelo želim, da bi ne bilo nobenega zavlačevanja pri izvedbi gornje listine, ki sem jo podpisal in da bi parlament storil takoj vse potrebne korake, da bi moj naslednik, moj brat, vojvoda Yorški mogel takoj zasedeti prestol. — Eduard VIII. R. I.

Zgodovina odstopa

Ko so prebrali spomenico, je predsednik vlade Baldwin v grobni tišini povedal v daljšem govoru zgodovino ustavnega spora zaradi kraljeve poroke. Razgovorjal se je s kraljem o tem že 2. oktobra, ko so ameriški listi začeli pisati o čudni nameravani poroki kralja Edvarda VIII. Razgovori med njim in kraljem so tekli ves čas od začetka decembra in je kralj poskušal različne rešitve: da bi zbornica sprejela poseben zakon, ki bi omogočil Simpsonovi, da postane kraljica, potem, da bi se lahko poročil s Simpsonovo morganatsko, to se pravi, ne da bi bila ona kraljica, nazadnje pa, naj mu vlada omogoči, da se umakne s prestola s spoštovanjem, katero je užival od svojega naroda. To je bila zadnja in edina možna rešitev, katere posledica je današnji odstop.

Baldwin je govoril o kralju z velikim spoštovanjem.

Bastid skozi Ljubljano

Ljubljana, 11. decembra.

Z rednim brzovlakom je danes jutraj potoval na povratku iz Beograda v Pariz francoski trgovinski minister Bastid, ki je predvčerajšnjim podpisal v Beogradu novo trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Francijo. Francoski trgovinski minister je potoval v posebnem salonskem vozu, ki je bil priključen v osrednjem brzovlaku. Na ljubljanskem kolodvoru ni bilo nobenega formalnega slovesa.

Edvard VIII. odpotuje

London, 11. decembra. o. Bivši kralj Edvard, ki se bo zdaj imenoval g. Windsor, odpotuje takoj iz Anglije, in sicer v Cannes k Simpsonovi. Ta je bila o njegovem odstopu prva obveščena, še po telefonskem razgovoru, ki ga je kralj imel z njo predvčerajšnjim. Iz Cannesa bo odpotoval kralj v Ameriko, kjer bo prebil nekaj časa v svoji vili blizu Baltimorea. Zatem bo odšel najbrž na triletno potovanje okoli sveta. Vsekakor pa se bo z gospo Simpsonovo tudi formalno poročil.

Danes bo proglašen novi kralj

London, 11. decembra. o. Danes popoldne se sestane poslanska in lordska zbornica, da se odobri kraljev odstop. Hkratu bosta obe parlamentarni zastopstvi angleškega ljudstva odobrili, da zasede prestol vojvoda Yorški, ki je zdaj star 41 let in je drugi sin pokojnega kralja Jurija V.

Odstop Edvarda VIII. so že odobrili vsi dominioni. Ministri dominionov so se posvetovali do 1 ponoči, dokler niso dosegli sporazuma o tem. Edino Irsko si je pridržala izjavo ter bo irska

vlada šele danes popoldne ob 13 na seji sprejela svoje sklepe.

Novi kralj, vojvoda Yorški, se bo najbrž imenoval Jurij VI. in bo dal v ponedeljek proglas ha angleški narod, ki ga bo radio ponesel, kakor poslovilno pismo Edvarda VIII. na vse konce angleškega imperija. Kronanje novega kralja, ki je zaradi odstopa Edvarda VIII. povzročalo silovite skrbi vsemu angleškemu narodu, ki je bil gospodarsko in čustveno že docela pripravljen na kronanje, bo istega dne, kakor je bilo določeno kronanje Edvarda VIII. To bo 12. maja 1937.

Ko se je vojvoda Yorški snoči peljal na večerjo h kralju Edvardu VIII., so mu množice na ulici prirejale živahne manifestacije in mu prepevale državno himno. Ko je izstopil pred Edvardovim bivališčem, se celo minuto ni mogel premakniti, ker so mu manifestanti zaprlili pot. Pri kralju Edvardu VIII. so se sestali vsi trije bratje, ob 12.30 pa je vojvoda Yorški odšel h kraljici materi Mary.

V zakonu o odstopu kralja Edvarda VIII. ni več dveh važnih oznak. Izpuščena je oznaka, da je kralj Edvard VIII. »Defensor fidei — branilec vere«. Tudi je izpuščena omemba, da bi zanj veljale določbe zakona o ženitbi kraljevih princev iz leta 1772. Poučeni krogi še ne vedo, kako dalekosežne posledice naj ima to dejstvo.

Rusi predlagajo izpraznitev Madrida

Pariz, 11. dec. o. »Echo de Paris« poroča iz Valencije, da je včeraj imel Largo Caballero sestanek z ministri in vodilnimi španskimi ter ruskimi poveljniki rdeče vojske. Na tej seji so sklenili, da je treba Madrid čimprej izprazniti, dokler je prostih vsaj še nekaj cest, ki drže na obalo. Bajle so ruski strategji predlagali, da se obramba Madrida opusti in se osnuje nova fronta na jugu mesta.

General Franco mobilizira

Rabat, 11. dec. o. Seviljski radio je včeraj jutraj objavil vest, da bodo nacionalistične vojaške oblasti poklicale pod zastavo vse moške, ki so bili do zdaj prosti vojaške obveznosti, in ki pripadajo letnikom 1932 do 1936. Vsi tisti, ki še niso odslužili svojega roka, se morajo takoj javiti in bodo svojo vojaško dolžnost izvršili na frontah.

General Queipo de Llano je v svojem sinočnjem poročilu zanimal vse vesti rdečih, da so komunisti dosegli nekatere uspehe. Dejal je, da komunisti izkoriščajo zatijše na frontah zato, da vsak zastoj zaradi vremena razkrije za svoj uspeh. Toda do zdaj niso rdeči tvegali še nobenega protinapada, kaj šele, da bi bili z njim uspešni.

Telavera della Reina, 10. decembra. AA. Havas: Brat generala Franca mojar Franco se je vrnil s svojega poslanstva iz inozemstva. Preveden je bil v čin podpolkovnika in imenovan za poveljnika letalske baze na Majorci.

Kaj bo z angleškim posredovanjem

London, 11. dec. o. Posredovalni predlog angleške in francoske vlade, ki naj bi pospešil konec državljanske vojne v Španiji, vsebuje razdelitev posredovalnega dela na tri razdobja in sicer:

Treba je doseči sporazum o nadzorstvu španskih meja in obal, da se prepreči uvoz orožja iz prostovoljcev. V drugem razdobju bo treba skleniti premirje, v tretjem pa izvesti plebiscit na vsem španskem ozemlju o tem, kakšno vladavino hoče špansko ljudstvo.

Po poročilu »Timesa« se je zunanji minister Eden v torek zvečer sestal z nemškimi in italijanskimi veleposlanikom in govoril z njima o tem načrtu. Končnih rezultatov pa še ni. Najprej bo treba doseči soglasje med šestimi prizadetimi državami.

Božična poslanica sv. Očeta za mir

Pariz, 11. dec. o. Agentura radia poroča, da sta francoska in angleška vlada prosili za svoje posredovanje v Španiji vse cerkvene in posvetne oblasti. Sv. Oče je pobudo Anglije in Francije sprejel zelo povoljno in bo za božične praznike poslal vsemu katoliškemu svetu poslanico, v kateri bo vse narode pozval, naj si z vsemi prizadevajo, da ohranijo na svetu mir. S to poslanico bi sv. Oče začel splošno svetovno akcijo za mir, pridružile se ji bodo predvsem anglosaksonske in latinsko-amerikanske države.

Spopad na seji odbora za nevmešavanje

London, 10. decembra. AA. Havas: Odbor za nevmešavanje je imel včeraj sejo. Govorilo se je o odredbah protirekrutiranju in prevozu prostovoljcev v Španijo. Italijanski in portugalski delegati so izjavili, da morajo o tem poročati svojim vladam. Na seji je bil prvič tudi nemški veleposlanik von Ribbentrop s svojetskim zastopnikom Majskim se je razvila debata, ker je Majski trdil, da se v nacionalističnih vrstah borijo 6 bataljionov nemških rednih vojakov in da je razlika med četami prostovoljcev mednarodne brigade in pa med vojaškimi oddelki iz Italije in Nemčije, ki so prišli tja na nemških in italijanskih ladjah.

Vesti 11. decembra

Načrt za mobilizacijo ameriškega gospodarstva je objavila washingtonska vlada. Načrt bi stopil v veljavo, kadar bi izbruhnila vojna in je zelo skrbno pripravljen.

Načelnik romunskega generalnega štaba, general Samsonovici je došel v Bukarešto.

Zaradi kršenja čistosti nemškega plemena je bil obsojen na tri leta ječe in na petletno izgubo državljanских pravic včeraj pred Münchenskim sodiščem neki Jud, ki se je hotel poročiti s čisto-krvno Nemko.

O francoskem proračunu za 1936 je včeraj začela razpravljati francoska poslanska zbornica.

Ob 10-letnici Pašičeve smrti prinašajo simpatične članke vsi vodilni grški listi. Grki goje do pokojnega Pašiča simpatije še izza balkanske vojne.

Francija je vrnila posojilo 40 milijonov funtov, ki ga je dala Anglija letos februarja.

Nabiranje prostovoljcev za Španijo se je začelo v Italiji. Po vseh mestih, zlasti na obalah je videti pozive, naj se javijo prostovoljci za vojsko, toda ni napisano, kam bodo šli. Iz tega sklepajo, da so ti prostovoljci namenjeni v Španijo.

Knez-namestnik Pavle je včeraj došel v Belgrad. Med poljo se je ustavil tudi v Zagrebu, kjer je sprejel zagrebskega bana in poveljnika armije.

Za častnega glavarja Indijancev je hotelo imenovati vatikanskega državnega tajnika Pacella pri njegovem obisku v Združenih državah neko indijansko plemo na jugu USA. Toda kardinal ni imel dovolj časa, da bi lahko prišel osebno po to odklikovanje.

Predlog za preosnovo ZN je poslala tajništvo Zveze Poljske. Vsebinska načrta je v tem, da bi se s posebnim paktom ojačile obveznosti, ki jih imajo posamezne države, članice Zveze. Zveza naj bi se pretvorila v Zvezo držav.

Jud David Frankfurter, ki je ubil švicarskega narodno-socialističnega voditelja Gustolova in čigar proces se je začel v Churu, je sin rabina iz Vinkovcev.

O češkoslovaški zunanji politiki je dal daljšo izjavo inozemskim časnikarjem zunanji minister dr. Krofta, kjer poudarja osnove češkoslovaške politike, ki so: prijateljstvo z vsemi, sodelovanje z MZ in naslonitev na Sovjetsko Rusijo.

Japonska vlada bo odstopila, kjer je prišlo do nesporazumljenj med njo in državnim svetom. Sedanjí vladi predseduje Hirota.

Vojne operacije v Abesiniji zahtevajo, da se izmenjajo čete in delavci, ki so vojaško organizirani, ker so dosedanja oddelki že utrujeni. Kakor poročajo iz Addis Abebe, je zdaj zavzeta vsa pokrajina Harar.

O potresu v Italiji v Anconi, Macerati, Tolentinu in Fabrianu še ni nobenih poročil, ker so vse brzojavne in telefonske zveze pretrgane.

Diplomatsko večerjo je priredil naš poslanik v Pragi dr. Protiž. Na večerji je bil predsednik češke vlade dr. Hofža ter več inozemskih diplomatov in tudi Masarykova gospa.

Rexiisti in socialisti nabirajo prostovoljce za Španijo v Belgiji ter je policija zaradi nedovoljenja navedenega aretirala po enega zastopnika obeh strank, zato da ohrani videz nepristranosti.

Sv. Oče je vstal, ker se mu je zdravje že toliko izboljšalo, da so mu zdravniki to lahko dovolili. Sprejema v avdienco za zdaj samo tiste škofo, ki morajo hitro odpotovati iz Vatikana.

Ga. Simpsonova bo odpotovala v Italijo ali na Grško, tako ugižajo časnikarji.

V sporazumevanju med Italijo in Anglijo ni zaznamovani nobenega napredka, kakor poročajo iz Rima. Vzrok bo najbrž v znanih dogodkih glede kraljeve zadeve v Angliji. Italijanski zun. minister Ciano in angleški poslanik v Rimu Drummond sta se pretekli teden dvakrat sestala.

Praznik nemške policije bo 16. in 17. januarja. Združen bo z velikimi manevri in paradami, pri katerih bodo nastopili vsi oddelki te nadvse važne diktatorske ustanove.

Kardinal Blond, primas Poljske je dal izjavo dopisniku budimpeštanskega »Pester Lloyd«, v kateri pravi, da je boj proti boljševizmu, v katerem se morajo združiti vse evropske države, edina važna naloga evropske politike.

Rusko Maginotovo črto so sklenili zgraditi na zahodni in na vzhodni meji sovjetske države. To bo v celoti 2000 milj dolg pas podzemskih utrd, ki je naperjen na zahodu proti Nemčiji, na vzhodu pa proti Japonski.

Trgovski odnosi med Španijo in Francijo ostanejo neizpremenjeni, kar je potrebno, da Blumova vlada ohrani svojo »nevtralnost« pri pošiljanju orožja, streliva in pomoči v vseh oblikah.

Katalonska vlada je odklonila prošnjo Trockega, da bi se smel naseliti v Barceloni. To je storila na zahtevo komunističnih strokovnih organizacij, ki so prepričane, da bi navzočnost Trockega povzročala zmede v odporu proti nacionalistom.

Zvezo za nemško krščanstvo so ustanovili zastopniki turinške, evangelijske in luteranske ter zastopniki takozvanih nemških kristjanov. Zveza ima namen varovati vse pozitivne krščanske sile v nemškem ljudstvu.

Koncentracija flamskega ljudstva v eno politično fronto se je izvršila z združenjem obeh velikih flamskih strank, ki bosta v splošni državni politiki podpirali rexiiste.

vami o nadzorovalnem sistemu, ki naj prepreči tujo intervencijo v Španiji. S tem v zvezi navaja list, da zaenkrat ni odgovorila ne burgoška vlada ne vlada v Valenciji. Angleška vlada je obema predložila svoj posredovalni načrt dne 3. decembra potem odobora za nevmešavanje. Po tem predlogu naj bi posebno mednarodno nadzorstvo pregledovalo ves uvoz v Španijo.

»Daily Herald« poroča iz Valencije, da je tamonja vlada odbila posredovalni predlog francoske in angleške vlade, ki sta ji ga stavili neuradno. Rdeča vlada utemeljuje svojo odklonitev s tem, da v krajih pod nacionalisti ni mogoče izpeljati plebiscita. Nacionalistična vlada se o tem še ni izjavila.

Vesti iz Valencije

Valencija, 10. decembra. AA. Havas: Ministrstvo za tisk in propagando objavlja vest, da je izvedelo kod leta nemška letala v Španijo. Letala leta čez Francijo in sicer prihajajo v Španijo pri San Sebastianu.

Delegirani odbor za madridsko obrambo je izdal opoldne tole poročilo: Na madridskem bojišču ni bilo nobene spremembe. Republikansko letalstvo je razgnalo zbirajočo se maroško konjenico na toledski cesti. Na drugih frontah ni bilo pomembnejših operacij.

Valencijski listi poročajo, da je bakijska vlada naznanila zastopnikom Italije in Nemčije, naj v 48 urah zapuste ozemlje. Listi pristavljajo, da je ta rok včeraj potekel.

Pisatelj Pirandello umrl

Rim, 11. dec. o. Včeraj ob 9 je tu umrl veliki italijanski pisatelj in dramatik Luigi Pirandello, ki je dobil 1934 Nobelovo nagrado. Pirandello je po rodu Siciljanec in se je rodil 1867. ter študiral književnost v Rimu in v Nemčiji. Njegovo književno delo se pričinja z 18. letom. Začel je pisati pesmi, potem novele in romane ter nazadnje drame, s katerimi je dobil svetovni sloves. L. 1929 je postal član italijanske akademije, 1934 pa njen predsednik. Na stara leta se je veliko bavil s slikarstvom. Najbolj znane njegove drame »Henrik IV.«, »Šest oseb išče avtorja«, »Kakršno me hočeš«, so igrala vsa svetovna gledališča, prvi dve smo videli tudi v Ljubljani.

Komunistično centralo za Južno Ameriko so odkrili v mestu Quito v Ecuadoru. Imela je isti namen, kakor druge podobne centrale.

Sovjetski komisariat za vojno industrijo so ustanovili v Moskvi, njegov predsednik je Jud Mojzes Ruhimovič.

Francija je proti vseameriški konferenci, odnosedno proti Hullovetemu gospodarskemu načrtu, kakor ga je razvil na sestanku v Buenos Airesu.

20 milijonov funtov šterlingov španskega državnega zlata je na svoje ime naložil španski rdeči apostol Largo Caballero v pariških bankah. Zdi se, da ni več daleč čas, ko jih bo šel uživati kot plačilo za svoj idealizem.

V Angliji imajo 2900 teniških klubov in porabijo v času sezone do 63.000 žog dnevno. V Jugoslaviji pa je le 25 klubov in gotovo tudi pri žogah bolj štedijo.

Na japonskem je tenis nacionalen šport. Igrajo ga že nad 2000 let, toda gotovo ne vedno na tak način kot dandanes.

Bivši svetovni prvak, Madžar Barna je zavaroval svojo desno roko za 100.000 francoskih frankov, kar da v našem denarju četrt milijona Din.

S fotokamero delal tisočake

Nova ponarejevalska pustolovščina znanega falsifikatorja Rupnika

Maribor, 10. decembra. Včeraj popoldne so razkrili studentski orožniki v neposredni bližini Maribora — v Zgor. Radvanju pravo tvornico za ponarejanje tisočakov. V zvezi s tem razkritjem so izvršili tudi več aretacij, vendar sta ji zaenkrat oba glavna krivca ušla ter sta se na svobodi. Zapolnili pa so znatno količino raznovrstnih pripomočkov, ki so ponarejevalcem služili pri njihovem poslu, poleg tega pa tudi večje število že ponarejenih in napol dogotovljenih bankovcev. Za radvanjsko ponarejevalnico so najprej izvedeli orožniki v Cirkovcih, kjer je doma mesar Mihael Medved, ki je še pred nekaj meseci imel svojo mesarijo v Radvanju, potem pa jo je opustil. Doznali so, da se je združil s proslulim ponarejevalcem Francem Rupnikom, ki je prišel šele 19. julija letošnjega leta iz desetletne ječe, na katero je bil obsojen zaradi ponarejevanja. Rupnik se je svojočasno izučil tega posla pri enem največjih ponarejevalcev, kar jih pozna naša kriminalna zgodovina, pri Juriju Potočniku, ki je umrl v mariborski kaznilnici. Rupnik je po poklicu fotograf. Po odpustitvi iz kaznilnice se je naselil v

Mariboru v Langusovi ulici, stanoval pa je tu le od časa do časa, največ pa se je zadrževal v Radvanju pri posestniku Kolmanu. V njegovi hiši sta si Rupnik in Medved uredila dobro opremljeno delavnico v malem kabinetu, v katerega so vodila tapetna vrata iz sobe. Ta vrata so bila stalno zastavljena z omaro. Zaradi večje varnosti sta si pa Medved in Rupnik na oknu še našagala železne križe, da so bili samo prislonjeni ter sta jih v slučaju nenadnega obiska orožnikov lahko kar odmaknila ter pobegnila skozi okno. Da je bila ta previdnost za ponarejevalce prav umestna, so pokazali nadaljni dogodki. Včeraj je namreč prišla v Radvanje orožniška patrulja ter napravila v Kolmanovi hiši preiskavo. Čim sta Rupnik in Medved v svoji delavnici zasledila, da so v hiši orožniki, sta naglo zažgala nekaj izgotovljenih falsifikatov v peči, potem pa pobegnila skozi okno. Oblasti sedaj oba zasledujejo s polno paro. V delavnici so orožniki zaplenili raznovrstnega materiala in pripomočkov za ponarejanje v vrednosti nad 30.000 Din. Vse to je Rupnik nabavil z Medvedovo pomočjo. Mariborska policija je preiskala tudi Rupnikovo stanovanje v mestu ter zaplenila tam nekaj fotografskega materiala. Rupnik je kot spreten fotograf ponarejal bankovce s prenosom slik na fotokermične plošče, ki jih je uporabljal kot kliseje. Dosedaj še ni bilo mogoče ugotoviti, če so ponarejevalci kaj falsifikatov tudi že razpečali. Oblasti so aretirale posestnika Kolmana njegovo ženo in posestnika Greifa iz Hoč.

Drzen vlom v sredi mesta

V pretekli noči so vlomilci obiskali menjalnico Turk & Reicher

Ljubljana, 11. decembra.

Na desni strani Prešernove ulice, v smeri Marijinega trga proti pošti, stoje v bloku hiš tudi tri pritlične hiše in sicer štev. 42, 44 in 46. V prvi hiši je trgovina z dežniki Gastrum, v drugi trgovina s pisalnimi stroji Legat, v tretji t. j. na številki 46 pa je menjalnica Turk & Reicher. Te tri hiše so postale danes ponoči prizorišče drznega vloma, kakršnih doživimo sredi Ljubljane le malo.

Prizorišče vloma

Vse tri hišice so pritlične. Iz spodnjih prodajnih prostorov se pri vseh treh hišah pride po kratkih stopnicah v nizek prostor nad prodajalnami, nad Legatovo prodajalno pa je nato čisto pod streho še prav nizek prostor, ki služi podjetju kot nekaka shramba. Posamezni prostori so ločeni med hišami z običajnimi stenami, tako da se iz prostora ene hiše pride v prostor druge hiše, če se prebije vmesna stena. To velja tako za pritličje, kakor za prostore nad pritličnimi lokali.

Vlomilci so morali vse te razmere točno poznati, ker je bilo pri vladu vse izvršeno tako, da so vlomilci na najlažji način prišli do svojega cilja, to je do blagajne v menjalnici Turk & Reicher.

Ko je danes zjutraj služkinja prišla pospravljat v menjalnico, je prestrašena opazila, da je blagajna menjalnice popolnoma raztrgana. Takoj je obvestila svoje šefe, ti pa takoj policijo. Na

kraj so prispeli organi ljubljanske policije, ki so začeli s preiskavo. Ogled ob času našega poročanja še traja in policija v interesu preiskave začasno še ni dala podrobnih pojasnil.

Kolikor smo sami mogli ugotoviti, je bil vlom izvršen na nekako sledeč način:

Luknja v streho

Nad hišo prodajalne dežnikov Gastrum je videti skozi streho veliko luknjo in sicer s strani, ki je obrnjena proti novemu frančiškanskemu poslopju. Brez dvoma je torej, da je vlomilec ali — če jih je bilo več — prišel v podstrešje te hiše skozi streho. Od tod je prevrtil zid v podstrešni prostor Legatove trgovine. Steno je prebil na mestu, ki je bilo najbolj tanko. Na notranji strani Legatovega prostora je bila namreč v zid vdolbina omara tako, da je bil zid na tem mestu mnogo tanjši, kakor na ostalih mestih. V omari je bil naložen denar in to predvsem kopirni papir in papir za pisanje matric. Vlomilec je zvrtil luknjo v ta prostor pri podu tako, da je prišel skozi omaro čisto pri tleh. Očitno je vlomilec bodisi z glavo, bodisi z roko preril ta papir in naredil na ta način skozi zalogo papirja primerno luknjo, skozi katero se je potem splazil v podstrešni prostor trgovine Legat. Kakor rečeno, je bil naložen tukaj sam barvast papir in je moral oditi vlomilec popolnoma pobarvan od tega papirja. Zanimivo je, kako imenitno je zložil vlomilec opeke, ki jih je iztrgal iz zida. V tem večjem neredu pa je pustil papir, kar dokazuje, da se je tu skozi moral prerivati. Sploh je luknja tako majhna, da kaže to na zelo vitke ljudi, ki so se tu skozi plazili.

Skozi dva zida nad menjalnico

Na ta način je vlomilec prebil prvo steno iz podstrešja hiše št. 42 (Gastrum) v podstrešni prostor hiše št. 44 (Legat). Tu je imel vlomilec najbrž skušnjava, da bi pogledal v spodnji prostor, t. j. v trgovino. Res bi se mu to izplačalo. Kajti spodaj so bili ne samo lični in lahko nosljivi pisalni stroji, marveč je bil tudi vabljiv predal, v njem pa okrog 1.000 Din denarja, katerega bi vlomilec brez vsakega truda lahko stlačil v svoj žep.

Bilo pa je nekaj drugega: gospodična je sinoči pozabila pogasiti električno luč, vlomilec pa najbrž ni našel precej zakritega pretkala, ki je poleg tega še precej komplicirano. Ta luč je očitno vlomilec odgnal od tega, da ni šel po stopnicah v spodnje prostore in pregledal blagajne in ostalih stvari.

Iz Legatove podstrešne shrambe si je vlomilec napravil na najlažšem prostoru luknjo v prostor, ki je nad Turkovo menjalnico. Tudi tu je zid precej ozek in vlomilec ni imel posebnega dela.

Vlomilec v menjalnici

Tu vlomilec ni imel več posebnega posla. Bil je na cilju. Iz podstrešnega prostora vodijo v menjalnico kratke stopnice, po katerih je mogel brez nadaljnega pritja v menjalnico. Ker je moral razmere dobro poznati, je moral poznati tudi stroj blagajne. Način kako je vdrl v blagajno dokazuje, da je bil v tem strokovnjak. Z znano zvrstjo noge je odtrgal iz blagajne kos železa in na ta način napravil luknjo, skozi katero je lahko segel v tresor.

Plen: 60.000 Din

V blagajni je menjalnica hranila mnogo valut in vrednostnih papirjev, med njimi tudi državno loterijo. Največ je bilo domačih bankovcev, ki so vlomilec navadno tudi najljubši. Ni jih treba zamenjavati, marveč jih skušajo spraviti v promet še predno je širša javnost obveščena o vladu. Vlomilec ni posebno izbiral, marveč je vse skupaj, kar je dosegel, pograbil in se prav gotovo po isti poti, po kateri je prišel, s plenom zopet vrnil. V celoti je odnesel vrednostnih papirjev za okrog 60.000 Din. Pri vdiranju v blagajno vlomilec najbrž ni šlo tako od rok, kakor je pričakoval. To dokazujejo velike podolgovate klesče, ki so jih našli pri luknji nad menjalnico. Te klesče so last g. Gastruma.

Vlomilec se je očitno s svoje vlomilske poti iz tretje hiše najbrž ved vladu vrnil v prvo hišo in si tam izposodil te klesče.

Vlom že prej pripravljen

V zvezi z vladu je zanimiva okolnost, da so ljudje v omenjenih hišah že včeraj slišali neke zamolkle udarce nad hišami. Nikdo pa na to ni polagal nobene pozornosti, ker so sedaj, ko so v ozadju zidali frančiškanski konvikt lahko vsak dan slišali take udarce. Tudi okolnost, da so bili ti udarci nekako sumljivo blizu, ni spravila nikogar od tega, da bi kaj sumili. Verjetno je, da so vlomilci že včeraj popoldne pripravljali vlad ali pa vsaj pregledali »terence«.

Belgrad, 11. decembra. m. Za pravoslavne božične praznike priredi tudi letos društvo »Putnik« izlet v Slovenijo, ki bo trajal od 5. do 11. januarja 1937.

V prijazni planinski vasi, sredi visokih zasneženih gorskih vrhov je našlo svojo srečo dvoje mladih src!

Marija Andergast v svojem najnovejšem filmu
v svoji najboljši filmski vlogi

Jutri premiera v kinu Unionu

Trije snubci učiteljice Kristine

Tudi Slovencem naj bo dovoljena kočevarska krošnja

Ljubljana, 11. decembra.

Včeraj smo že povedali svoje mnenje o tem, da danes še vedno popolnoma mirno in brez najmanjšega strahu nastopajo po Ljubljani, pa tudi po drugih mestih, tujerodni Nemci tako, da se celo zdi, kakor da bi imeli nekeje zaščito. Tudi o Kočevarjih je bilo že govora, vendar morda ne bo odveč, če danes pogledamo te nočne obiskovalce ljubljanskih lokalov še malo od druge strani.

Ti ljudje se ne sramujejo, pač pa naravnost in odkrito zatrjujejo, da so pristni Nemci, in tudi smatrajo za čisto naravno in pravično, da se smejo gibati kjerkoli, pa ne tako, kakor to delajo navadno skromni in pošteni Slovenci, čeprav so tu doma, pač pa nekako ošabno in

kakor z gotovimi privilegiji

Na drugi strani pa so kar nekaj užaljeni in se celo pritožujejo, če jim kdo očita, da niso Slovenci. To tudi ne trdijo da so, pač pa je ves njihov zagovor v tem, češ da so Jugoslovani. Čudno, da so, tudi že ti ljudje tako dobro poučeni, da je to še najboljša firma, pod katero lahko nastopajo po Ljubljani. Vsekakor jim to bolj vleče, kakor pa, če bi rekli, da so Slovenci... To je naša Ljubljana, ki je zadovoljna z vsem in se tudi ob takih ljudeh prav nič ne razburja, čeprav ve — vsaj če malo pomisli, mora vedeti — da na račun tujerodcev stradajo pošteni slovenski ljudje, morda ravno zato, ker so preveč ponižni in si ne upajo zahtevati tega, da česar imajo polno pravico, vsaj bolj, kakor pa jo imajo tujci.

Tujcem se vse obleže

Še pred kratkim so obiskovali nočne lokale po Ljubljani s Kočevskega samo Nemci, ki se jim prav posebno slabo tudi ne godi, kakor sami povedo, kadar po svoji končani službi sedejo tudi za mizo in si ga malo privoščijo. Saj gotovo nekaj zaslužijo že zaradi tega, ker vselej niso preveč samo prodajalci raznih dobrot, ki jih prenašajo od gostilne do gostilne, od kavarnarje do kavarnarje, pač pa so dostikrat naravnost vsiljivi nadlegovalci. Pravijo, kdor zna, pa zna! Če bi se prikazali po takem poslu v nočne ljubljanske lokale Slovenci, bi jim pri nas gotovo nič drugega ne rekli, kakor da so lenuhi... Tujcem pa se vse obleže!

Trije krošnarji - Slovenci

Pred nekaj dnevi pa so se v ljubljanskih lokalih pojavili s svojimi krošnjami tudi trije Slovenci. Eden od njih je pripovedoval, da so sedaj dobili po tolikih prošnjah tudi trije Slovenci pravico, da si optajo krošnja in gredo za kruhom. Slovenci imajo znake, ki jim jih je pripela Slovenska Straža na Kočevskem, da bi s tem javnost opozorila na svoje ljudi, ki so v prvi vrsti potrebni podpore. Vaak ima tudi svojo legitimacijo in dovoljenje, in tako s polno pravico vrši ta posel, da nekaj zasluži zase in za družino, ki ima doma premalo kruha.

Hujskanje proti Slovencem

Razumljivo je, da Kočevarjem-Nemcem ni bilo všeč, ko so se pojavili v Ljubljani tudi trije tujerodni Slovenci. Zdi se, kakor da bi nove tovariše Nemce lažje prenesli. Zato so tudi sklenili, da začno neljuben boj za svoje in samo svoje pravice, čeprav so jih dobili od »slovenskeke veljaku na Kočevskem, ali vsaj na njihovo priporočilo. Saj to tudi ni več tako neznanost! Ti Kočevarji-Nemci so naravnost organizirali odpor proti slovenskemu »nasilju« in drže kar neke vrste stražo po nekaterih uglednih ljubljanskih kavarnah, kamor naj nimajo dostopa Kočevarji-Slovenci. V kolikor se jim je zdelo, da ne bodo mogli uspeti, so smatrali tudi za potrebno, da napravijo celo s kavarniškim osebjem dogovore, naj tudi ti skrbje, da ne bodo prihajali v lokal slovenski krošnarji. Tudi to je vredno povedati, da so se namreč pustili uslužbenci po slovenskih kavarnah, ki se izdajajo za zavedne Slovence, nahujskati in pregovarjati od ljudi, ki priznavajo sami, da so Nemci.

V 3 mesecih zaslužil 400 Din

Omenjeni slovenski krošnar je pripovedoval, da jih enostavno ne puste v gotove lokale, kjer bi bilo morda le kaj več zaslužka. Kajti tri mesece je že tukaj v Ljubljani, tako pripoveduje, pa je v vseh teh dolgih 3 mesecih zaslužil 400 Din (štiristo dinarjev). »Vse to sem poslal domov«, je nadaljeval, »ke tam še pav nič ne zaslužijo in žive v največji revščini. Vseh teh 400 Din sem pristradal in si nisem upal niti privoščiti potrebne hrane. V kavarnah nas kot neljube goste zavračajo, dožim so Nemci stalni obiskovalci. Tam na Sv. Petra cesti sem bil,

in na nasipu, pa še tam dol v bližini kolodvora, pa nič ni bilo... Naglasi so nas celo, naj vržemo znake dol. Človek ne bi rekel, da so samo ti potrebni, kajti ravno nasprotno je bolj res: Ti nemški Kočevarji imajo povečini doma posestva, vsaj toliko imajo, da jim ni treba stradati. Imajo sicer nekateri tudi družine, mi pa jih imamo tudi, in take, ki so navezane samo na to, kar mi zaslužimo in pošljemo domov. Če ne bi bili tako potrebni, bi tudi še danes ne bili dobili dovoljenja za krošnarjenje. Če bi vedeli, da nam bo šlo tako slabo tukaj v Ljubljani in da ne bomo našli prav nikakega razumevanja za to, da si hočemo na pošten način prislužiti vsaj boren kosček kruha, mi verjemite, da ne bi bili sploh prišli sem.«

45 novih dovoljenj

Kako velike potrebe vladajo na Kočevskem med našimi ljudmi, se vidi že iz tega, da je bilo letos vloženih nebroj prošenj za dovoljenje krošnarjenja. Vendar vsi niso nikdar uslišani, tako tudi ti niso bili. Dovoljenje jih je dobilo 45 in si-

Danes sem zopet v kinu Slogi!

Prišla sem v svojem najnovejšem filmu, da Vas vse skupaj malo razveselim, spravim v smeh in v dobro voljo...

Otrok sreče Shirley Temple

Proslave ob 10 letnici Pašičeve smrti

Belgrad, 10. decembra. Danes ob 10 dopoldne se je vršila v saborni cerkvi spominska svečanost za desetletnico smrti Nikole Pašiča. Parastosu so prisostvovali ga. Djurdjina Pašičeva s hčerko go. Pavlo Pašičevo, sinom Radomir in vnukom ter drugimi sorodniki. Dalje so bili navzoči kraljevska namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, notranji minister dr. Anton Korosec, vojni minister general Ljubomir Marić, minister za socialno politiko Dragiša Cvetković, minister za gozdove in rudnike Djura Janković, prosvetni minister Dobrovič Stosić, pravosodni minister dr. Niko Subotić, poljedelski minister Svetozar Stanković, gradbeni minister dr. Marko Kožulji, finančni minister Dušan Letica, trgovinski minister dr. Milan Vrbanić, minister za pit. dr. Branko Kaludjerić, minister za telesno vzgojo vzhodni prebivalstva g. Rogić in ministra brez listnice Šefkija Behmen in dr. Miha Krek. V imenu narodne skupščine so spominski žalni slovesnosti prisostvovali predsednik Stevan Čirić in predsednik senata dr. Zelimir Mažuranić ter mnogo poslancev in senatorjev. Mestno občino belgradsko sta zastopala župan Vlada Ilić in podžupan Todorić z mnogimi občinskimi svetovalci. V imenu znanstvene akademije je prišel na slovesnost dr. Bogdan Gavrilović, v imenu diplomatskega zbora pa mnogo tujih poslanikov in zastopnikov tujih

misij. Dalje so bili na slovesnosti mnoge druge ugledne osebnosti, visoko uradništvo in znanci in spoštovatelji Nikole Pašiča, njegovi bivši sodelavci itd. Slovesnosti so se udeležili tudi maršal dvora Colak-Antić, guverner Nj. Vel. kralja Petra II. Jeremija Zivanović, pomočnik zunanjega ministra g. Martinac, ban zelske banovine Pera Ivančević in mnogo bivših ministrov in poslancev. Prišel je tudi šef centralnega g. Kosta Luković in g. Rasa Milošević.

Cerkvene obrede je opravil patrijarh Varnava ob asistenci sedmih škofov in 10 duhovnikov.

Nato je bila ob 11 dopoldne pred grobom Nikole Pašiča na novem pokopališču spominska žalna slovesnost, pri čemer je imel govor tudi predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović. Žalni svečanosti so prisostvovali razen pokojnikovih sorodnikov člani vlade, predsednik narodne skupščine Stevan Čirić, predsednik senata dr. Zelimir Mažuranić, mnogostevilni senatorji in poslanci, zastopniki diplomatskega zbora, belgradski župan Vlada Ilić z več mestnimi svetovalci, zastopniki raznih društev in ustanov in mnoge ugledne osebnosti ter člani glavnega in krajevnih odborov in pododborov Jugoslovanske radikalne zajednice itd.

Na pokopališču se je zbralo okrog 10.000 ljudi. Žalno svečanost je opravil škof Braničevski ob asistenci 10 duhovnikov.

Vsaka bučna in bombastična reklama bi bila neprimerna za film, ki ima toliko lepote, srčne toplote in duše... — Nobeno filmsko delo doslej še ni prevzelo gledalca s tako silo, kot film, ki ga boste občudovali tudi Vi! In končno: spoznali boste mlado, toda že veliko priznano umetnico 16letno Ljubljankanko Žeraldino Katt Dagover, Sabine Peters in Karla Schönbocka.

Skupaj kradla, skupaj na zatožni klopi

Maribor, 11. decembra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se danes zagovarjata dva grešnika, ki sta skupaj grešila: v noči na 14. januar t. l. sta vladila v Radvanju v trgovino Ljudmille Klavara ter ji odnesla raznovrstnega blaga za 12.000 Din. Ta dva grešnika sta 38 letni brezposelni delavec Franc Crepinko iz Poljskave ter 35 letni delavec Josip Janež iz Peka. Večji grešnik je prav za prav Crepinko, ki ima poleg omenjenega vloma, katerega je sam zasnoval, še druga kaznjiva dejanja na vesti. Tako je obtožen, da je dne 11. oktobra lanskega leta v Velunji upijal in zlorabil 15 letno Cecilijo T. in da je v noči na 4. november lanskega leta vlomil v Poljčanah v Znidarjevo restavracijo, iz katere je odnesel celo zalogo žganja, jstevin in cigaret. Crepinko se skuša glede zlorabe mladoletne T. zagovarjati s tem, da je ni

upijal, oba vloma pa v celoti priznava. Za vladu v Radvanju pravi, da ga je izvršil sam brez pomoči. To pa bi bilo nemogoče, ker ne bi mogel odnesti sam tolike količine blaga. Drugega obtožena, Josipa Januša, so prav za prav pokopale hlače, ki so jih orožniki našli pri njem. Te hlače izvirajo iz trgovine Klavara ter so bile tam ob priliki omenjenega vloma ukradene. Janež se zagovarja, da jih je kupil v starinarini, zapleta se pa pri tem v protislovja. — Razprava ob času poročila še traja.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 11. decembra m. Na današnji seji narodne skupščine bo prečitano tudi poročilo verifikacijskega odbora, ki je overil mandate novim poslancem, ki bodo prišli v skupščino namesto onih, ki so bili zaradi poskušene atentata na predsednika vlade dr. Stojadinovića obsojeni pred državnim sodiščem za zaščito države.

Irena

Danes premiera!

Preskrbite si takoj potrebne vstupnice, ker je zanimanje za ta film ogromno!

Elitni kino MATICA - tel. 2124

Preskrbite si takoj potrebne vstupnice, ker je zanimanje za ta film ogromno!

Elitni kino MATICA - tel. 2124

Kje se bomo smučkali

Dom na Komni: Mirno, —5, 50 cm snega, zgoraj prišč, oblačno, v višjih legah dobra smuka, pot zasnežena.

Mrzla planina: —8, oblačno, severovzhodnik, 50 cm snega, zgoraj prišč, barometer se dviga.

Dom na Kravacu: —7, oblačno, sneži, 55 cm snega, zgoraj prišč.

Kamniška Bistrica: —5, po malem sneži, sever, 15 cm snega, zgoraj prišč.

Erjavčeva koča na Vršču: —4, sneži, severozahodnik, 50 cm snega, zgoraj prišč, smuka izborna.

Sv. Križ nad Jesenicami: 0, oblačno, sever, snega 30 cm, zgoraj prišč.

Dom na Mrzlem studencu: Sneži, 30 cm snega, zgoraj prišč.

Rakitna: 0, oblačno, vzhodni veter, 20 cm snega, sneg zmrazjen, srenj.

Kulturni koledar

Ivan Cankar

11. dec. 1918 je umrl v Ljubljani pesnik, pisatelj, dramatik in kritik Ivan Cankar. Rodil se je 10. maja 1876 na Vrhniki. Študiral v Ljubljani realno, nato pa se vpisal na tehniko na Dunaju. Čez nekaj časa pa se prepisal na univerzo in sicer filozofijo (romantiko in slavistiko). Ker je s tem izgubil štipendijo je bil prisiljen, da je mnogo pisal, da si je vsaj toliko zaslužil, da se je vzdrževal na Dunaju. — Seveda pa ob takem duševnem naporu ni mogel študirati. Kljub temu, da je večkrat sklenil da začne študijem, je ostal pri starem in končno se mu je tudi ta večna nestalnost, to »večno popotništvo« tako priljubilo, da nazadnje sploh ni več resno mislil na študij. — Postal je svobodni literat, ki ga je skoraj enajst let opajalo dunajsko bohemsko življenje. Ko se je vrnil v domovino je moral križem po slovenskih krajih, vendar pa je največ časa prebil v Ljubljani, kjer je tudi umrl.

Ivan Cankar je po eni strani literarna osebnost, ki je močno vplivala na vse svoje vrstnike, na drugi pa etični borec proti filistrovstvu in breznačelnosti v življenju in umetnosti. — Proti dobrorejenemu, občesposlovanemu liku borca za narodov blagor je postavil nasproti asketsko postavo vagabunda, ki z ljubosumno iskrenostjo čuva svojo poštenost in prepričanje. — V dolini šentflorjanski, temu gnezdu meščanske morale, ki je postala simbol tokratne slovenske družbe, je hotel zbrati vse tipe, ki so tokrat s svojim hinavstvom in lažnjivostjo ustvarjali nemogoče vzdušje v Sloveniji.

Ivan Cankar je ogromno napisal. Napisal sicer ni nobene večje stvari, toda vsa njegova dela so kakor odlomki velikega socialnega romana, ki ga je iskreno doživljal in tudi verno zapisoval. V svojih novelah nam je ustvaril nov pripovedni slog, obogatil slovenski jezik z mnogimi krogi, predvsem pa s slikami in podobami, ki so prevzele njegove posnemovalce.

Ivana Cankarja in njegovo delo je izoblikovala doba s svojimi socialopolitičnimi razmerami. Čim bolj se danes oddaljujemo od te dobe tem bolj nam postaja njegova podoba jasna in razumljiva. — Do danes nimamo še o njem izčrpane in podrobne študije — toda prihaja čas, ko bo treba tudi o tem izreči svojo besedo. Mladina danes sluti, da ji bo Cankarjev odgovor razjasnil marsikatero nerazumljivost te dobe in obenem tudi zaključilo tako zvano periodo meščanske laži-morale in brezupnega boja z njo.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 11. dec.: Damas.

Sobota, 12. dec.: Maks.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Drama: Za narodov blagor. Dijaška predstava. Na obletnico smrti Ivana Cankarja.

Opera: Zaprtlo.

Kino Matica: Irena.

Kino Sloga: Otok sreče.

Kino Union: Pri treh mladenkah.

*** KINO ***
TEL. 22-21 **UNION**

Danes samo ena predstava ob 16. uri

(večerje predstave odpadejo zaradi koncerta)

Pri treh mladenkah

Paul Hörbiger, Greti Thewissen, Else Elster, Svet. Petrovič, Maria Andergast

Danes nepreklicno poslednjič! Ob 16. uri zadnjič!

TEL. 27-30 **SLOGA**

Premiera! Oboževana mala

SHIRLEY TEMPLE

v najnovejšem filmu

Otok sreče

TEL. 21-24 **MATICA**

Premiera! Krasen film, ki je triumfalni povsod,

kjer so ga doslej igrali. Filmski dobit mladost

16 letine Ljubljancem Zvezdine Kati (Katinkeve)

Irena

Lili Dagover, Sabine Peters, Karl Schönböck

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Na sporedu nocojšnjega velikega simfoničnega koncerta Ljubljanske Filharmonije so naslednje točke: Najprej zaigra simfonični orkester simfonični etavek, ki ga je napisal bolgarski skladatelj Ikonov. V tem svojem delu je porabil skladateljskega maršaka motiv iz svoje domovine in bolgarski motivi so znani po svojem izredno interesantnem ritmu, zato je to delo posebno v ritmičnem pogledu izredno zanimivo. Sledi klavirski koncert v b-molu, ki ga je napisal znameniti Rus Peter Iljič Čajkovski. Solistični klavirski part bo odigral Ivan Noč, ki je priznan mojster na svojem instrumentu. Vsak njegov nastop je pomemben dogodek v našem koncertnem življenju tako po sestavi sporeda, kakor tudi po odlični, predvsem tehnični igri. Po odmoru, ki sledi klavirskemu koncertu, se bo izvajal prvič v celoti Škerjančev Preludij, arija in fuga. Napisano je za godalni orkester in to delo je imelo že velik uspeh tako v Zagrebu kakor tudi v drugih krajih, kjer se je izvajala v posameznih odstavkih. Prvi del je izšel tudi v tisku na Dunaju. Koncert zaključuje suita za veliki orkester Escalas, ki jo je napisal znani francoski skladatelj Ibert. Slika nam življenje in delo mornarjev. Koncert vodi dirigent naše opere dr. Danilo Svava, ki je vodstvo prevzel včeraj namesto obolelega bolgarskega dirigenta Ikonov. Dr. Svava je izredno agilen glasbenik, železne energije in trdne volje, orkester ima popolnoma v svoji oblasti in vajen je, da mu odgovarja na vsak njegov gib. Na zanimiv koncert, na odlične naše izvajalce posebno opozarjamo in priporočamo obisk Predprodaja tekom dneva v knjigarni Glasbene Maticе, ob 7. ure dalje pri blagajni v Unionu. Poudarjamo, da se vsi koncerti v Unionu drevi ob 20.

Mariborsko gledališče

Petek, 11. decembra: Zaprtlo.

Sobota, 12. decembra ob 20 uri: »Baron Trenk«.

Red C.

Ko bi se to svetovnemu tenorju zgodilo...

Ljubljana, 11. decembra.

Jože Grom, 24 leten mojster iz Hotedersice, ni gromovnik, pač pa nočni junak noža, srednje postave in hude jeze. Na prav zahrbtni način je 24. julija okoli polnoč z nožem napadel svojega za glavo višjega tovariša Ivana Turka, ko je zapuščal mojstrov delavnico. Z ostrim nožem je mahnil na Turkov vrat tako, da mu je prerezal goltanec in mu poškodoval desno glasilko, ki je ohromela. Turk je postal hripav.

Proti Jožetu Gromu je bilo uvedeno kazensko postopanje. Državni tožilec je Gromovo dejanje smatral za zločin hude telesne poškodbe po § 180/1 k. z., da je bil tako trajno poškodovan važen organ telesa.

Zdravnikovo mnenje, podano v preiskavi je označilo glasilko kot manj važen del telesa Obtožnica temu nasproti povdarja, da se temu mnenju ni moglo pridružiti, da so glasilke gotovo enako važne kot oko ali uho, saj brez njih bi bil človek mutast.

Pred tri sodnike je obtoženi Jože Grom prišel v malce omahujočem stanju. Prav tiho in nekoliko pretrgan je Jože začel svoj zagovor: »Vse bom p-p-povedal. Ne sodite me, pustite me. B-bom vse plačal.«

»Zakaj ste ga? Saj vam ni nič hudega storil,« ga je prekinil predsednik malega senata s. o. s. g. Fran Kovac.

»Ne vem. Jezen sem bil, ker ni hotel potegniti z menoj proti mojstru,« se je izmotaval Jože, ki je skušal na vse moči zbrati svojega duha. »Pijan sem bil takrat. Nikoli nisem nobenega z nožem kresnil.«

Gospodarstvo Slovenskih goric

Sv. Ana v Slov. gor., 8. dec.

Slovenske gorice se razprostirajo med Muro in Dravo. Površina te pokrajine znaša okroglo 1462 kv. kilometrov. Prebivalstvo Slovenskih goric šteje okroglo 90.000 duš, tako da pride na 1 km² do 128 prebivalcev. Ta valovita pokrajina, ki je nekak biser Štajerske, je ena izmed najrodovitnejših na Štajerskem.

Ako pogledamo na razvrstitev posameznih gospodarskih panog v Slovenskih goricah, moramo najprej poudariti, da je na vsem ozemlju z ravninami v prednožju samo 1,2% nerodovitne zemlje. Največ je njiv, skoro 39%. Gozd obsega 26%, travniki 18%, pašniki 10,7 in vinograd 7,35%.

V Slovenskih goricah je torej največ poljedelcev, čez 60%. Poljedelstvo je povsod zelo na višku.

Vinarstvo je po večini jako dobro razvito. Po nekaterih krajih je 40 do 50% zemlje posajene s trto. Najboljši kraji so radgouški, pljuški in posebno ljutomerski okraj. Sicer pa najboljši ljutomerski raste po nekaterih vrhovih ormoškega okraja. Ljutomersko vino je bilo že od nekdaj na dobrem glasu in svetovno znano.

Travniki so enako dobilo svojjo boljše obliko v prejšnjih letih, kar je povzročilo najbolj redno in zadostno gnojenje. Pašniki pa so se v zadnjih 10 letih pričeli znatno opuščati in so pričeli kmetje pašnike preurejati v njive in travnike, ker taka zemlja več prinaša.

Sadjarstvo je enako znatno poskočilo. Pred 10 leti je bilo popolnoma zanemarljivo. Tu so mnogo pripomogla razna gospodarska strokovna društva z pogostimi tečaji. V bodoče bo sadjarstvo dobilo pravo obliko še le pod Kmečko zvezzo, ki je nanovo oživela.

Največjo pozornost pa vzbuja povsod živinoreja. Znani so posebno murpoljski konji kot dobri dirkači; sicer pa je konjereja razširjena po vseh Slov. goricah. Enako je z govedom in z svinjami. Tudi kurjereja je dobro razvita, izvoz jaje precejšen. Omeniti bi še čebelarstvo, ki pa se zelo spreminja, kar je odvisno od letin. Kozjereja in ovčereja pa je povsod zelo slaba.

Gozdarstvo pa je stalno v enakem stanju, samo veliko hrastje je povsod skoraj iztrebljeno, ker so morali kmetje hraste radi krize v zadnjih letih kar po vrsti sekati in prodajati.

Iz navedenega je razvidno, da je kmetijstvo v Slovenskih goricah v dobrem razvoju, kar je znak umnega gospodarstva. Naš kmet je uvidel potrebo izobrazbe in strokovne usposobljenosti. Le na tej podlagi bo naše gospodarstvo dobilo pravo lice in težki časi se bodo zboljšali.

Mezde naraščajo - zaposlenost pada

Ljubljana, 10. dec.

Iz statistike OUZD se vidi, da je zaposlenost v oktobru znatno nazadovala. Temu je vzrok slabo vreme in v novembru času sneg. Letni diferenciali od začetka 1919 do sredine 1923 in od začetka 1926 do sredine 1930 so znašali povprečno 6000, dočim imajo sedaj že več mesecev diferencial iznad 8000. Važno in zanimivo je dejstvo, da napreduje v prvi vrsti moško članstvo, kakor je razvidno iz sledečih tabel:

Delavske mezde kažejo razveseljivo sliko. Že več mesecev delavske mezde napredujejo sicer ne posebno veliko, ali vendar. To dejstvo je zanimivo zlasti radi tega, ker so delavske plače celih dolgih pet let t. j. od sredine 1931 do sredine 1936 padale. Letni padec (diferencial) je znašal v drugi polovici leta 1932 celo 2,40 Din in še več. Izgleda zelo verjetno, da bo naraščanje delavskih mezd trajalo še dalje časa, akoravno letni diferencial povprečne dnevne zavarovane mezde v novembru ni tako velik, kot prejšnje mesece.

Kamnik

Kamnik, 10. dec.

Stilmondski župan — je naslov tridejanske drame, katero v pripravi dramski odsek »društva Kamnik« v Kamniku pod režijo akademika g. Avg. Cererja v soboto 12. dec. ob 8. uri zvečer in nedeljo 13. decembra ob 4 popoldne.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20 uri.

Petek, 11. decembra: Ob 15. Za narodov blagor. Dijaška predstava. Na obletnico smrti Ivana Cankarja. Izven. Globoko znizane cene od 5 do 14 Din.

OPERA:

Začetek ob 20 uri.

Petek, 11. decembra: Zaprtlo.

Sobota, 12. decembra: Cavalleria rusticana, Glumači. Red A.

»Gospodje!« je Jože klenil roke. »Napravite tako, da bo vse pošteno. Če bom zaprt, mu ne bom nič plačal.«

»Ne bomo parlamentarizirali. Tu postava velja,« ga je prekinil predsednik.

Priča Ivan Turk je opisal razvoj nočnega napada, zahtevalo veliko odškodnino za poškodbo glasilke. Končal je:

»Imel sem čist glas. Ne dal bi ga za nobeno ceno!«

»Ali ste bili pevec? Ste bili član pevskega društva?« je predsednik vprašal pričo.

»To ne! Pel sem med domačimi fanti na vasi.«

Zastavni fant je postal žalosten, ker je izgubil svoj lepi tenor.

Sodni izvedenec — zdravnik dr. Ervin Suher:

»Priča govori razločno in jasno tako, da se ga sliši na večjo daljavo, z neznatno hripavostjo. V predmetnem primeru ni bil važen del telesa tako poškodovan, da bi bil trajno pokvarjen. Poškodba sama na sebi pa je bila sigurno težkega značaja.«

Državni tožilec je na podlagi te izjave predložil obtožbo na prestopke.

Sodba: Jože Grom je obsojen zaradi prestopka telesne poškodbe (§ 180/1 k. z.) na 6 mesecev strogega zapor. Ima plačati OUZD 1325 Din, Turku pa 2455 Din za bolečine in izgubo zaslužka.

»Sreča vaša, da ga niste samo za milimeter huj, pa bi izkrmavel,« je končal predsednik.

Komentar občinstva: »Ko bi se to primerilo kakemu svetovnemu tenorju? Koliko milijonov bi zahteval za svoj glas?«

»Samo multimilijonar bi ga moral suniti, ne pa tak revež.« Jože Grom je sodbo sprejel in odšel iz dvorane.

Koncert koroških Slovencev!

Ljubljana, 11. decembra.

Prihod pevec s slovenske Koroške pomeni za Ljubljano vedno poseben dogodek, mimo katerega ne gre, kakor mimo ostalih pevskih nastopov. Saj pa tudi opravičeno. Koroški prihajajo k nam, da nam pokažejo lepoto slovenske pesmi, da nam dokažejo, da še goje to pesem, ki združuje naš narod že stoletja in prihajajo k nam zato, da se nanovo okrepljeni vračajo.

Ljubljana zna ceniti kulturna stremjenja, ki se porajajo v mestu. Toliko bolj bo znala ceniti to stremljenje, če ima poleg kulturnega še narodnostni pomen. Naj torej Ljubljanci vedo, da ne prihajajo k nam samo izborni pevec, marveč da nam prinašajo to pesem naši lastni sinovi, ki jim ni dano, da so pod svobodnim soncem sami čuvarki svoje usode.

Naj ga ne bo med kulturnimi Ljubljanci človeka, ki bi jutrišnji koncert koroških Slovencev, ki bo ob 20 v Filharmonični dvorani, predsedel v kavarni ali kakem zabavišču!

Udeležencem slovesnosti na Grmu

Grmskim absolventom — Gorenjem, priglasnim za udeležbo na proslavi kmetijske šole na Grmu, ki nimajo zveze v nedeljo jutraj na dolenski vlak v Ljubljani in morajo vsled tega dopotovati v soboto popoldne, se sporoča, da je preskrbljeno za brezplačno prenočišče do 60 mož. Komanda mesta je namreč velikodušno ponudila prenočišča na snažnih vojaških posteljah v zakurjenih sobah stare gimnazije v središču Novega mesta. Razen tega bo mogoče prenočišče po znižani ceni pri Windischerju na kolodvoru in v Kandiji in mogoče še v kakem drugem hotelu. Nekdo od grmskih instruktorjev bo pri vsakem popoldanskem vlaku v soboto na postaji v Novem mestu za nadaljna pojasnila.

Na svidenje!

Vandalstvo v Kamniških planinah

Kamnik, 10. decembra.

Nismo še pozabili vloma v gozdarsko kočjo na Dolu letos ob veliki noči, ko so vandali naredili veliko škodo ter kočjo popolnoma oplenili, se je že zopet podoben primer dogodil v nedeljo 6. t. m.

Stirje turisti, med katerimi je bil tudi sin ugledne ljubljanske osebnosti, so skušali z ponarejenim ključem vdreti v notranjost vrata. Ker si s tem niso mogli pomagati, so vdrti krake in so pri oknih popolnoma pokvarili okrižje. Za zimo si je preskrbel v kočji bistriški gozdar, ki je službenec meščanske korporacije, raznega živeža in zadostno množino drv. Vse to so turisti porabili in zapustili kočjo razdejano in razmetano.

Zadevo bo morala vzeti v roke oblast in orožništvo, da takšna zla dela prenehajo in turiste nauči spoštovati tujo lastnino.

Odsek brezposelnih učiteljskih abiturijentov v Mariboru

Maribor, 10. decembra.

Ze nekaj let — odkar absolventi učiteljske dve, tri, štiri ali pet let čakajo na namestitve — obstojata v Ljubljani in Mariboru poleg stare učiteljske organizacije JUU tudi njena odseka brezposelnih učiteljskih abiturijentov. Sprito dejstva, da nas je v Sloveniji še nad 700 nezaposlenih, je naša organizacija na vsak način umestna in potrebna. O morebitnih vplivih brezdelja je bilo zapisanih že mnogo potrebnih besed, danes pa bomo povedali, kako si skušamo to duhamorno stanje omiliti.

Odsek brezposelnih učiteljskih abiturijentov v Mariboru, ki mu je Pedagoška centrala dala na razpolago svoj lokal, je s precejšnjim elanom pričel svoje delo: graditi čim točnejšo socialno sliko abiturijentov, z željo, da bi merodajni činitelji pri njih nameščanju upoštevali predvsem starost in pa socialno stanje.

Druge smer našega udejstvovanja pa ima podoben namen s tem, da nam razumevanje raznih duhovnih vrednot, da bi nas taka razgibanost obvarovala pretreče otopelosti. V ta namen smo že priredili vrsto diskusij in predavanj z debatami, ki so dokazala, da je v nas še vedno mnogo volje in prožnosti. Predavatelje izbiramo predvsem iz naših in učiteljskih vrst.

V tej črti bo šlo naše delo tudi v bodoče naprej. Stojalci se bomo vsak ponedeljek ob 15 in ob besedi moči in kresali misli.

Za omiljenje socialnih neprilic vodimo nekako borzo dela in posredujemo članom razna vzgojiteljska in instruktorska mesta. Tu se tudi obračamo s prošnjo do tistih, ki žele preskrbeti svojim otrokom vzgojitelja ali instruktora. Za sporoče svoje želje na naslov: Pedagoška centrala — abiturijentske zaposlitve, Maribor — učiteljske.

Od tu in tam

Pet nevarnih žeparjev so včeraj prijeli v Zagrebu. Največ dela in uspehov so ti tiči imeli na postajah, kjer so spretno izrabljali gneče in velik promet. Med njimi se je vjel eden najbolj spretnih žeparjev: Josip Kudjerski. Enega pa so prijeli izven Zagreba in ga s stražo peljali z vlakom domov. Spotoma pa se je pognal iz drevega vlaka, prišel v Zagreb in takoj poskušal izprazniti žep nekemu kmetu. Toda prijeli so ga ponovno.

Tajinstvenega gosta imajo shranjenega na zagrebški policiji. Ime mu je Stanislav Kinsky in je baje doma s Poljskega. Sam priznava, da to ni njegovo pravo ime, kajti pravega imena ne bo povedal do svoje smrti. Od svetovnih policij pa so dobili pojasnila, da je bil ta tajinstvenik že znanec skoro vseh evropskih policij, ker je prevaral mnogo ljudi, a vselej pod tujim imenom. Pravega imena mu pa tudi tuje policije niso mogle pogruntati.

Francози bodo prišli januarja v Dalmacijo na lov. Lovili bodo močvirne ptice v močvirjih reke Neretve pri Metkoviću in reke Bojane pri Ulejinju. Francози bodo gostje jugoslovanskih lov. društev.

80 letnico rojstva je praznoval znani hrvatski arheolog o. Lujo Marun. Vseskozi je bil neumorno raziskovalec zgodovinskih starin v Dalmaciji in Bosni. Napisal je več del, zaradi katerih je bil od arheoloških institutov v Berlinu in Dunaju imenovan za dopisnega člana. Skoro do zadnjega je bil kustos v Kninskem muzeju, dokler ni našel milosti v obeh Pera Živkoviča, ki ga je poslal na cesto in prepovedal vsak stik z muzejem.

V Karlovcu je imela policija predvčeršnjim racijo in pri tem opazila pozno zvečer nekega mladčenca na promenadi, ko se je skrivaj za drevo-redom. Hoteli so ga legitimirati, pa je potegnil revolver in ga naperil proti policajem. Toda revolver ni sprožil, kakor je začel bežati. Kmalu so ga prijeli in ugotovili, da je fantič 16letni dijak karlovske gimnazije. Pri sebi je imel lovsko torbo, v njej pa celo zalogo vlomilskega orodja. Prav to noč, preden so ga prijeli, je hotel vlomiti v uko draguljarno. Svojo vlomilsko srečo je poskušal že večkrat, vendar je bil povsod pravočasno prepučen. Lani je dokončal četrto šolo, letos pa se je pripravljaj na izpit za peti razred kot privatist.

Novi belgrajski nadškof dr. Ujčić je pregledoval te dni banatsko administracijo. V spremstvu kanonika dr. Kekića je v Petrogradu sprejel večje število duhovnikov iz vsega Banata.

Pravdanje zaradi neplačanega banketa, ki so ga priredili prijatelji na čast prvega dunavskega bana, sedanega senatorja Dake Popovića 1. 1929, se nadaljuje. Takrat so namreč v novosadskem hotelu »Svoboda« priredili banket za 80 ljudi, vendar pa nihče ni poravnal računov. Hotelirju ni preostajalo drugega, kakor da se je obrnil na sodišče in zahteval od prirediteljev, da mu te račune poravnajo. Razprava je bila že pred mesecem enkrat prekinjena, pa so jo prekinili sedaj ponovno. Ko so bili poklicani na sodnijo prireditelji, so se zgovarjali, da zaradi naglice pri pripravi niso mogli vsega podrobno proučiti in pravilno urediti. Zanimivo je sedaj, kdo bo vendarle dolžan plačati dvajset tisoč dinarjev, kolikor je stal ta slavnostni banket.

Medjimureci so začeli tihotapiti meso v Čakovcu brez pregleda s strani mestnega veterinarja. Kmetje koljejo živino doma, meso pa kar sami prodajajo med revnejšim prebivalstvom v Čakovcu. V nekaj primerih so ugotovili, da so se med prodajalce vtihotapili tudi zlobni ljudje, ki so pokvarjeno meso prodajali kot zdravo in je več ljudi zaradi tega obolelo.

S Hrvatskega izvažajo na debelo purane na Angleško. Tri velike trdke, ki se bavijo z izvozom perutnine, nakupujejo živali po vseh vaseh. Zaradi velikega povpraševanja so se seveda znatno dvignile cene. Kmetom je to dobrodošlo, ker so samo v okolici Ivaničgrada zadnji čas prodali 11 tisoč puranov. Cena je precej višja kot lani. Angleži plačujejo kilogram žive teže z 10 dinarji. Tako so kmetje samo okoli tega mesta dobili za purane več kakor pol milijona dinarjev. Tak napredek se kaže zadnja tri leta, ko se je cena dvignila od 8 na deset dinarjev, po številu izvoženih puranov pa od 7000 do 11.000. Zato so začeli kmetje polagati na to večjo pažnjo, zraven pa izboljševati rejo in vzgojo pitanih puranov.

S turistično liro bomo odslej lahko potovali v Italijo. Naša Narodna banka je sklenila sporazum z italijanskim zavodom za posle z inozemstvom, da bo pri nas »Putnik« prodajal turistične lire v obliki čekov, akreditiv in hotelskih bonov. Potovalci iz Jugoslavije bodo smeli na podlagi potnih dokumentov vzeti s seboj hotelskih bonov za 2500 lir mesečno, turističnih čekov pa za 3000 lir mesečno. Tisti, ki se morajo zdraviti v italijanskih zdraviliščih, pa se lahko obrnejo na Narodno banko, da jim po potrebi zviša to vsoto. Turistična lira se bo prodajala po 250 Din.

Za tri milijone dinarjev bodo prenovili zagrebško gledališče. Postavili bodo novo centralno kurjavo, za igranje posebne kopalnice in v njih tuše s toplo in hladno vodo, prenovili bodo oder in ga naredili tako, da bo premakljiv. Ukiniti pa bodo tudi dijaško stojnico, ki je tudi za Zagrebčane posebnost svoje vrste. Da se bodo pa izognili jezi študentov, bodo tam namestili dijaške sedeže. Tako mislijo omejiti tudi prevroče izbruhe mladine ob raznih prilikah. Saj so bili dijaki vedno merilo razpoloženja. Olepšali pa bodo tudi zunanostno ter bližnjo okolico.

V Zagrebu gradi neki inženjer novo in moderno vilo, ki pa bo krita — s slamo. Inženjer pravi, da je slamnata streha najbolj topla streha, ki ne propušta tudi nobene vode. Streho bo pokril 30 do 40 cm debelo. Mož poudarja, da igra pri tem tudi cena veliko vlogo. Cenejša je kakor katera koli druga streha. Drugi zmanjujejo z glavo, češ da bo taka streha ob primeru požara nevarna ne samo za vilo, temveč tudi za sosedo. Toda graditelj pravi, da bo slamo tako impregniral, da sploh ne bo gorljiva. S tem bo inženjer hiter začel propagando za take, s slamo krite lesene hiše, ki so ceneje, pa jih pozna v velikem številu že Nemčija in Nizozemska. Ovirja obstoji edino v našem gradbenem zakonu, ki odsvetuje slamnate strehe, dovoljuje pa jih le v oddaljenosti 15 m od sosednje hiše. Če se bo taka lesena vila obnesla in bo res obvarovana pred prečestimi požari, bo našla seveda svoje posnemovalce, kajti le in slamo imamo doma.

Naročajte in širite „Slovenski dom!“

Žena, zaradi katere Edvard ni več kralj

Simpsonova, zaradi katere se je angleški kralj Edvard odpovedal kraljevi kroni.

Ameriška javnost se je že davno bavila z vprašanjem ženitve angleškega kralja. V zvezi s tem so v Ameriki prodrli v javnost glasovi o razmerju med kraljem Edvardom VIII. in gospo Simpsonovo. To je bilo že pred meseci, ko se je zvedelo, da uživa gospa Simpson posebno simpatije pri angleškem kralju. Amerikanci so že predvidevali vsako možnost. Iznajdljivi ameriški reporterji so si šteli v dolžnost, da ugotovijo, kolikor mogoče natančno in podrobno zgodovino te dame, ki je prišla tako blizu angleškega kralja. Vse reporterje pa je prekosila ena od najbolj znanih ameriških novinark Doroteja Ro. Nekaj tednov je kotovala od New Yorka do Belta, od Belta do Kalifornije in končno celo v Anglijo. Da bi popolnoma in objektivno rekonstruirala življenje gospe Simpson. Prinašamo glavne odlomke iz njenih časopisnih poročil:

„Ta bo nekoč slavna dama.“

»Samo da bi bil fant,« je mislil Tykl Wallis Warfeald in s skrbjo gledal v vrata. Nato se je razburjen sprehajal od enega konca sobe na drugega. Bilo je to leta 1896 v Marylandu.

Naenkrat so se odprla vrata. Babica je z nasmehom kazala s prstom in šepetala:

»Vstopite, da vidite svojo hčerko!«

»Hčerka!« Bil je razočaran, toda ne dolgo. Ko je zagledal rožnatega angelčka, se je začutil brezmejno srečnega in je zajokal. Njegova žena, mlada 18 letna mati, je bila vsa ožarjena in to kljub bledeci na obrazu. Vso svojo pozornost je srečni oče posvetil svoji hčerki, ki je prvič zajokala.

»To malo dekletce bo nekoč slavna dama,« je dejal.

»... in bo zelo lepa,« je pristavila mati.

Ne eden, ne drugi ni slutil, da sta v svojem roditeljskem ponosu vse tako točno zadela.

Na prvem plesu

»Miss Besi Wallis Warfeald,« je objavil lakaj. Vsi pogledi so se obrnili proti stopnicam, po katerih je stopalo v dvorano najbolj dražestno dekle, ki si ga je mogoče zamisliti. Bilo je to leta 1914. Gospoda se je resno razgovarjala o evropskih dogodkih. Ko pa se je pojavila mlada Wallis, so vsi razgovori prenehali. Res so se že nekaj časa zopet nadaljevali, toda o drugem predmetu in v drugem tonu.

»Kako je elegantna!« so šepetali. »In oči, ali ste videli njene oči! Ne more se reči, ali so modre, sinje ali zelene.«

»V vsakem slučaju so lasje črni, in še kako!«

Kljub vsemu, kar je vzbudila v dvorani, je mlada Wallis odšla naravnost k svoji strici Davis Barfealdu.

To je bilo prvič, ko je mlada Wallis šla v družbo.

Prvo srečanje z Edvardom

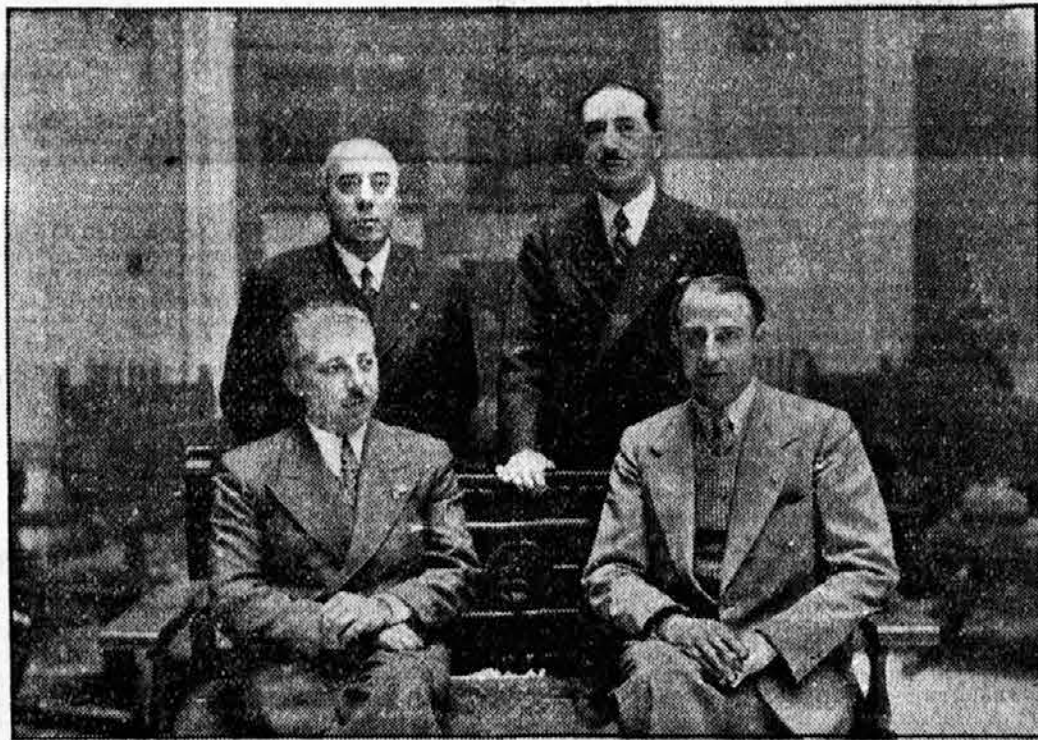
Tokrat je igrala godba »God save the King«. To niso bile več violine, marveč godba na pihala. Besi Wallis se ni več imenovala Barfeald, marveč Spenser. Tudi ji ni bilo več 18 let, temveč 24. Od 8. novembra 1916 je bila žena poročnika pomorske aviacije Winfealda Spensera. Bilo je to 7. aprila 1920, ko je pomorska baza v San Diegu sprejemala v goste Edvarda, valeskega princa.

Princ je končno prispel. Tedaj je žena poročnika Spensera veljala za prvo lepoticu San Diega. Toda, to kraljestvo ne ugaja vladarjem tega sveta, in ko je prišlo do odločilnega trenutka, se mladi princ pred njo ni zadržal nič dalje, kakor pred ostalimi osebami, ki so bile navzoče pri sprejemu.

Le trenutek so sive prinčeve oči zastale s svojim pogledom na zelenih očeh, le trenutek so se plavi lasje pripognili pred črnimi, — toda samo za trenutek. Ta trenutek pa je bil dovolj dolg, da je pomenil prvo srečanje onega, ki je imel postati angleški kralj Edvard VIII. in one, ki je imela postati njegova žena. Tega tedaj nihče ni mogel povedati. Tudi ona dva sama ne.

Usodno poznanstvo

Leta 1925 sta se zakonca Spenser ločila. Njun zakon je bil brez zgodovine, brez zgodovine je bila tudi njuna ločitev. Spenser se je kmalu zopet poročil. Mlada dama pa je ostala tri leta sama. Po treh letih je srečala Ernesta Simpsona na neki poti v London. Njen drugi mož je bil po rodu Kanadčan, a je največ živel v Angliji, zato se je tudi nova zakonska dvojica nastanila v Londonu. Življenje sprva ni prineslo nobenih posebnosti. Toda, kolo življenja se je vrtele dalje. Ta tok življenja je mlado Besi pripeljal v posebne prostore valeskega princa. Bil je z njo tudi njen mož Simpson, ki se je poznal s princem Edvardom pred koncem svetovne vojne. Na poti na dvor je svoji ženi pripovedoval, kako se je spoznal z angleškim princem. Toda mlada žena ga ni dosti poslušala. Bolj se je zanimala za stopnje, po katerih se je povzpela vse višje v angleške družbe. Njo je vzela pod varstvo lady Kunard, vdova po magnatu pomorske plovbe. Ta jo je predstavljala v najvišjih družbah. Tudi je že sedela v prinčevi sobi, ko sta vstopila zakonca Simpson. Kmalu je vsa javnost vedela, da imata Simpsona prost vstop v prinčev grad.

Italijansko zastopstvo pri narodni vladi v Španiji: (od leve na desno sedita) vojaški odposlanec Signetti in odpravnik poslov baron de Cintis; (stojita) Gabrielli in Mariani.

Neskončno osamljena

»Nekoč bo postala slavna,« je dejal ob njenem rojstvu oče, ki ji je že nekaj mesecev nato umrl. In ona je res postajala čedalje bolj slavna, vsaj v očeh mondenega sveta:

Sedela je ob ognju v enem izmed salonov prinčevega Belvedera. Njej nasproti je sanjari v hotelju mladi princ s pogledom, uprtim v plamen na ognjišču. Za oknom ni drugega kakor megla in samo megla. Polmrak je ležal v sobi... Tu časopisi, tam časopisi, razmetani po preprogah. To so večinoma ameriški listi, ki jih britanski podaniki sploh ne vidijo. Stroga cenzura jih je zadrževala in v Angliji jih skoraj nikdo ni mogel čitati. Tembolj pa sta požirala vsebinde teh listov mladi kralj in gospa Simpson.

V tej krčeviti borbi, katero vodi najmočnejši vladar sveta za trijumf svoje ljubezni, hoče mladi kralj razumeti mnenje sveta. On se dobro zaveda, kakšno breme leži na njegovih ramenih: Tisočletna tradicija, celo kraljestvo, ves imperij. On tudi ve, da ljubi to žensko, ki mu sedi nasproti, da rad vidi blek teh zelenih oči, v katerih naj bi se zanj lesketala sreča, da ima rad ta glas, »najprijetnejši glas na svetu«, ki bo trenutek pozneje zašepetal: »Kako ste zaskrbljeni!«

Wallis, kakor da čita kraljeve misli, vzame njegovo roko v svojo in jo boža. In ta človek, in ta žena sta strahovito osamljena...

Ljubezen je zmagala

Ves imperij je z zanimanjem zasledoval, kaj bo nastalo iz te na prvi pogled tako čudne ljubezni. Na eni strani ogromne vladarske dolžnosti in obveznosti, na drugi strani pa bitje srca, katero utripa dalje, kakor je ustvarjeno, enako pri beraču kakor pri kralju. V tej borbi je zmagala sree: Najmočnejši vladar sveta se je odpovedal svoji kroni, in sledil utripu svojega srca, ki ga bo šele sedaj prav občutil ves angleški imperij...

Zobni odtisi

Kar malo čudno se sliši, da bi bili poleg prstnih odtisov, ki so tolikrat tako zelo važni, kadar gre za ugotovitev kakega zločinca, ki je zakrivil to ali ono dejanje, važni tudi odtisi zob. Pa je vendar to res, kajti brez njih bi ne našli nikjer v Ameriki vlomilca Franka Riversa, ali bi mu vsaj ne mogli dokazati, da je bil on tisti, ki je pred kratkim vlomil v neko bogato in z vsem razkošjem opremljeno vilo pristnega Amerikanca. Bil je ta vlomilec, človek bi rekel, kar nekam premalo previden, ali pa je bil malo preveč sladko sneden, če

ne morda celo zares lačen. Ko je pograbil dober plen s tem, da je odnesel iz omenjene vile različne dragocenosti, ki jih tudi bogati Amerikanec ni mogel kar tako brez nadaljnjega pogrčati, počezno ne, če bi jih mu kdo skušal ukrasti, ga je tatinska pot privedla tudi v shrambo, ker je bilo vse polno dišečih jedi. Riversu je najbolj zadišal kos sira na polici. Ni se mogel vzdržati, da ga ne bi kar v naglici malom odgriznil. Ravno to pa je bilo zanj usodno, kajti na kosu sira je pustil krassen odtis svojih zob. Ko preiskovalnim oblastem ni ničesar drugega več preostajalo, da doženejo vlomilca, so se spomnili tudi na te zobne odtise, ki so izdali Riversa kot pravega vlomilca. Drugič bo Rivers, če se ne bo v zaporu le poboljšal, da ne bo šel več krast, rajši pustil sir ali podobne dobrate pri miru.

Obvestila

Skupna seja karitativnih organizacij. V svrhu končne ureditve božičnega obdarovanja, se bo vršila seja zastopnikov vseh karitativnih organizacij na mestnem poglavarstvu v sejni dvorani v torek dne 15. decembra ob 5 popoldne. Vabljeni so vse organizacije, ki so sodelovale na sestankih. Poslovnih vabil mestno poglavarstvo ne bo pošiljalo. Vsaka organizacija naj prinese a seboj svoj seznam obdarovancev.

Gluhonemi bodo zopet govorili.

Malo neverjetno, vendar resnično. Mnogi, ki so bili v nedeljo v Mestnem domu, so se o tem prepričali in bili s prvim nastopom gluhonemih zelo zadovoljni. Ker pa je bilo število listih, ki vstopnice niso mogli dobiti, veliko, so gluhonemi sklenili naslednjo novo v nedeljo 13. decembra ob 4 popoldne in proso, naj bi Ljubljanačani tudi to pot dvorano napolnili do zadnjega kotička.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in največjem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo 10 Din.

Petek, 11. decembra: 11.00 Solška ura: Kaj naj čitam? (dialog, vod. R. Arnošt Adamčič) — 12.00 Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45 Vreme, poročila, 13.00 Čas spored, obvestila — 13.15 Zvoki iz Španije (plošče) — 18.00 Ženska ura: Zom in pravo (ga. dr. Donata Capurri) — 18.20 Cikanski orkestri (plošče) — 18.40 Francosina (g. dr. Stanko Leben) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Zimske lepote planin v Jugoslaviji (dr. Janko Pretnar) — 19.50 Zanimivosti — 20.00 Prenos koncerta ljubljanske Filharmonije: Dirigent: Bojan Ikonov — iz Sofije — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 23.00 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 11. decembra: Belgrad: 20.00 Zagreb — 22.20 Rad.ški orkester — Zagreb: 20.30 Zbor — 20.30 Zagrebški kvartet — 21.00 Vokalni koncert — 21.30 Kvartet — 22.20 Plesna glasba — Dunaj: 19.35 Abonentni koncert — 21.45 Plesna glasba — Trst: Milan: 17.15 Plesna glasba — 21.00 Simfonični koncert — Rim: Bari: — 20.40 Plesni večer — Praga: 19.10 Lalka glasba — 20.10 Češka operna glasba — 21.00 Lipsko — 22.15 Plošče — Varšava: 20.00 Varšavska filharmonija — 22.30 Plesna glasba — Königsberg: — 20.10 Simfonični koncert — Lipsko: 18.00 Prazdanska opera in filharmonija — 20.20 Plesni večer — Köln: 20.10 Vojška godba — Monahovo: 20.10 Opereta »Sree je padlo raz krov«.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
BOLSKIE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Sven Elvestad:

22

Zlodej se dolgočasi

Pred barsko ograjo je postajalo živahnejše. Prišla sta onadva gospoda iz Alaske. Imela sta poseben način, ki sta z njim pozdravljala dekleta, bila sta človeka, ki sta s surovostjo nastopala. Brezbrizno sta se vrgla na okrogle visoke stoličke in se po domače zleknila po barski mizi, neodoljiva in pretresljiva v svoji vsevednosti in moči. Dekleta so bila sladko razburjena od občudovanja in Greda se je mešala v svojem vezilnem vzorcu. To je bila najvišja eleganca teh beznizkih junakov iz zakotnih ulic, ki sta se ravno kar pojavila; imela sta razvite obraze s širokimi čeljustmi, eden med njima je pod brado nosil celo brazgotino od noža, potem pa vse polno zlata v ustih, kadar sta se zasmejala in kako sta se smejala! Prijateljski in vendar grozeče, s pogledom, ki je bil gospodovalno pretehtajoč in precenjač, in ki so zaradi njega dekleta neprestano segala po majhnem ogledalcu. Njune roke so bile kosmate in kakor nalašč utrjene za to, da povzročajo podpluta mesta, pa tudi slabotno dekle so znale braniti te šape, in še kako, poleg tega pa so bile še prekrasno okrašene z diamantnimi prstani. Potem pa še razločno poigravanje mišic pod obleko, ki je bila iz najfinejšega angleškega sukna in po najzvočajnejšem kroju, prvi v žaketu z rjavim, žametastim telovnikom in dvojno vrsto gumbov, s platinasto verižico obešeno počez, s kričeče

progastimi hlačami, — drugi pa v smokingu, mehko srajco, po naprsniku posejano z briljanti. Prvi je bil Gustav, kakor ga je poklicala Greda, ki je bila nekam užaljena in je vprašala: »No, ali si tako visok, da niti svojih starih znancev več ne pozdravljaš, Gustav?« Drugi je bil Martin, kajti sicer tako glasna lida mu je napolglasno zašepetala:

»Hočeš morda šampanjca, Martin?«

Asfaltna princa nista niti z eno mišico v obrazu odgovorila na vse to, marveč sta vtaknila cigarete v svoje rumene ustnice iz jantra, takrat pa je že tudi prišel šampanjec pred njiju.

»S konjacom!« je poučila Gerda in že so natočili konjaka v šampanjca. Tako so stregli izrednim gostoma iz najvišje družbe.

Kmalu zatem je hišni gospodar, tako imenovani Mani, s sveže razorano brado po Franc Jožefovem vzoru, prvič obhobil prostore. Bil je videti, kakor bitje, ki je ravnokar zablodilo iz zastarele božične pravljice, z neko nadnaravno gotovostjo se je gibal in jedral po tem kopenhagenskem sumljivem klubu, kjer so se po zraku vile plasti dima in je bila povsod zasenčena luč. Po svoji stari navadi je vrgel pogled na barsko mizo, da bi videl, če stoji na njej šampanjec.

»Dober večer, draga gospoda, moj poklon.«

Trl si je dlani in si nekaj godel od zadovoljstva. Njegova oblika je spominjala na podobo poslaniškega svetnika, ki z odličnim dostojanstvom sprejema goste v vrtni dvo-

rani: Dober večer, dober večer! Morfinist se je skušal skriti pred njim ter dvignil časnik pred lice, toda svetnik ga je opazil in poklical natakarkarja.

»Primi to svinjo za gobec in za rep in jo vrži na cesto.«

Nato je šel dalje: »Dober večer želim, gospodje!« Nazadnje je izginil v svojem zasebnem stanovanju.

»No, danes pa se je zbrala vsa sodrga, Valborg,« je dejal svetnik svoji ženi.

Godba, trije godbeniki, je zaigrala, bila je iz klavirja, gosli in čela. Nič žalostnejšega in do smrti obupnejšega ni od take kavarniške godbe. Vedno se zatečejo v kak kot in zagrizeno strmijo vanj, tudi med igranjem samim. V vsakem oziru pa nekam tenko režejo, njihovi škrici prav tako kakor njihove strune, popolnoma razglašeno pa takrat, kadar brez priprave zagodejo kako veselo in tolčejo po goslih ali pa rjovejo strastno kitico zamorske pesmi. Toda v perverznejšem ozračju nočnih klubov je taka žalost nujen sestavni del smrtnogrozne razpoloženja.

Nazadnje se je družba začela vendarle mešati, in sicer temeljito mešati, kar je za uspeh večera v klubu brezpogojno potrebno. Mnogo so plesali in drsali po obrabljeni preprogi iz linoleja. Zastopana sta bila plemstvo in meščanstvo, tretji in šesti stan, če je kdo rabil svetovalca, ga je lahko našel za dvor, borzo in asfalt.

Nekaj elegantnih parov se je pririlo skoz roječe se vrtince in sedlo za mizo, zelo

daleč od godbenikov. »Ritmojster!« je zaklicala ena od deklic za barsko ograjo. Ritmojster, to je bil gost iz restorana Nimb, se je obrnil proti njej ter se smehljaj; to je bil smehljaj, ki se je belo zablistal pod črnimi brki. Ena med damami je skozi monokel pogledala v tisto smer, nato pa ga takoj spustila. Ritmojster in njegova družba se je pridno udeleževala plesa; to je čudovita posebnost moderne plesne strasti, da je demokratična, kajti vse predsodke uničuje. Kadar ples kliče, takrat izginjajo vse stanovske razlike, to je hipnoza današnjega časa. V restoranih zaplešejo ljudje s polnimi usti in na krovu oceanskih ladij izmenoma plešejo in morskim bogovom žrtvujejo. Oba, Gustav in Martin, sta bila takoj v kolobarju ritmojstrovih dam.

Tudi Enevald Rist je prišel. Kar tako je sedel in govoril s majhno Ido.

»Zdaj pa poslušaj, kaj ti bom povedal, porednica,« je dejal ter si pri tem pričvrstil monokel na očesu, »nocoj bo najbrž spet prišel onile gospod namreč, ki je bil snoči tako dober s teboj.«

»Ah, moj sladki medvedek,« je rekla in zazijala. »Koliko denarja ima ta človek!«

»Mogoče je, da se bo tudi nocoj spustil v pogovor s teboj, samo hrupa ne smeš zagatati kakor sicer, želi namreč, da ga nikdo ne bi opazil.«

»Ali me mara?«

»Pa še kako!«